

EN HOE ZIT HET EIGENLIJK MET #METOO BIJ MEDICI?

In oktober 2017 ging #MeToo viral. Allerlei Hollywoodsterren bleken slachtoffer van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Al snel werd duidelijk dat ook veel anderen – vooral vrouwen – hiermee te maken hebben. Medisch Contact en Arts in Spe peilden hoe het zit onder artsen en geneeskundestudenten.

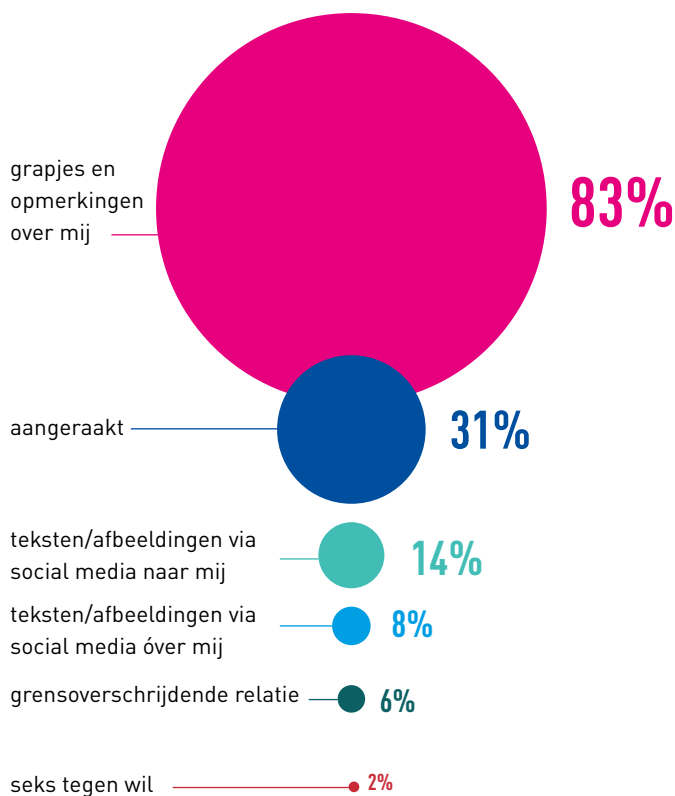
Dit voorjaar hielden Medisch Contact en Arts in Spe een enquête over #MeToo op de werkvloer en in de geneeskundeopleiding, waaraan 3098 artsen en 440 geneeskundestudenten en coassistenten meededen. Van de 440 coassistenten en geneeskundestudenten maakten er 86 (20%) een seksueel grensoverschrijdende situatie mee. In de periode dat zij coassistent waren gebeurde dat bijna twee keer zo vaak als toen ze geneeskundestudent waren.

Een incident waarbij je seksuele grenzen worden overschreden, kan veel impact hebben. Bijna een vijfde van die 86 geneeskundestudenten en coassistenten, zegt gevolgen te hebben ervaren, zoals psychische of lichamelijke klachten. Iemand schrijft daarover in de open antwoorden: 'Ik krijg nu nog elke keer een onprettig gevoel als ik hem zie en eraan denk'.

Wat gebeurde er?

De seksueel grensoverschrijdende situaties waarmee studenten en coassistenten te maken kregen, variëren in ernst. Van grapjes en opmerkingen tot situaties die zelfs onder het strafrecht of het tuchtrecht vallen, zoals ongewilde seks of een ongepaste seksuele relatie. Meer dan 80 procent van de 'slachtoffers', zegt dat het gaat om grapjes en opmerkingen. Een coassistent beschrijft: 'Ik loop naast de chirurg door de gang, roept een passerende gynaecoloog: "Grijp dat meisje!"'. Een andere coassistent vroeg waar ze een medisch specialist kon vinden die haar feedback zou geven. Ze kreeg als antwoord dat ze hem in de kelder kon vinden, waar ze hem meteen even kon verwennen.

SEKSUEEL GRENDOVERSCHRIJDENDE SITUATIES

Verskillende seksueel grensoverschrijdende situaties die geneeskundestudenten en coassistenten (n=86) één keer of vaker meemaakten.

BIJNA EEN DERDE VAN DE MELDINGEN BESTAAT UIT ONGEWILDE AANRAKINGEN

Bijna een derde van de meldingen bestond uit ongewilde aanrakingen. Zo schrijft een mannelijke geneeskundestudent dat hij regelmatig in zijn billen wordt geknepen of op andere onprettige manieren wordt aangeraakt door zijn vrouwelijke studiegenoten.

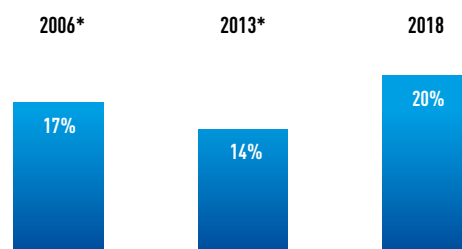
14 procent ontving wel eens seksueel grensoverschrijdende foto's, afbeeldingen of teksten. Zo schrijft een coassistent: 'Een verpleegkundige stuurde mij via Facebook Messenger een bericht met de vraag of ik een keertje wilde meedoen met hem en zijn vriendin, waarna hij een pikante foto van zijn geslachtsdeel stuurde.'

Heftiger seksueel grensoverschrijdende situaties werden minder genoemd. Eén respondent zegt seks tegen haar wil te hebben gehad. En vijf keer werd een grensoverschrijdende relatie – bijvoorbeeld met een docent, opleider of patiënt – genoemd.

Weinig veranderd

In 2006 en in 2013 deed het Studentenplatform, nu De Geneeskundestudent, ook al onderzoek onder geneeskundestudenten en coassistenten naar ervaringen met seksuele intimidatie tijdens de opleiding of coschappen. In het afgelopen decennium lijkt er maar weinig te zijn veranderd.

#METOO DOOR DE JAREN

Percentage geneeskundestudenten dat zich seksueel geïntimideerd heeft gevoeld (2006,2013)/ een seksueel grensoverschrijdende situatie heeft meegemaakt (2018).

*Bron: De geneeskundestudent

'HET IS MOEILIK IN TE SCHATTEN OF EEN GRAPJE OVER IEMANDS GRENS GAAT OF NIET.'

Diezelfde conclusie kun je trekken als je kijkt naar de antwoorden van de artsen op de enquête. Van hen zegt iets meer dan 30 procent ooit een seksueel grensoverschrijdende situatie te hebben meegemaakt. Bij ruim de helft van de respondenten gebeurde dat tijdens de geneeskundeopleiding; met name tijdens de coschappen blijken studenten kwetsbaar te zijn. Hoe lager iemands hiërarchische positie, hoe groter de kans op seksueel grensoverschrijdende situaties. Van de artsen had bijna 38 procent hier tijdens de coschappen mee te maken, ruim 17 procent in de periode als aios en 8 procent als medisch specialist.

De daders

Voor de coassistenten en geneeskundestudenten geldt ook dat de daders vaak een hogere positie hebben. In 60 procent van de situaties gaat het om een medisch specialist. Maar ook opleiders en begeleiders worden vaak genoemd.

Ook de patiënten moeten niet worden vergeten. Bij ruim 20 procent van de studenten en coassistenten ging het om een patiënt. Een ingewikkelde situatie, zeker als gedrag van een patiënt gerelateerd is aan een ziektebeeld als dementie of een psychiatrische stoornis. Zo geeft een coassistent als voorbeeld dat een psychiatrische patiënt seksueel getinte opmerkingen naar haar maakte en geen gepaste afstand hield.

Het beeld dat in de #MeToo-discussie is ontstaan dat het vooral mannen zijn die zich seksueel grensoverschrijdend gedragen tegenover vrouwen, wordt in deze enquête bevestigd. Van de 75 vrouwelijke coassistenten en geneeskundestudenten die seksueel grensoverschrijdend gedrag meemaakten, zeggen er 68 dat de dader een man was. Maar het feit dat de enquête voor driekwart door vrouwen is ingevuld, kan dat beeld vertekenen.

De reacties

Dat de hiërarchische verhoudingen een grote rol spelen bij seksueel grensoverschrijdend gedrag, verklaart misschien ook waarom veel slachtoffers niets deden toen de betreffende situatie zich voordeed. Sommigen maakten er zelf maar een grapje over, zei er iets van tegen de veroorzaker of liep weg.

Ook de reactie van de daders is meestal 'niets doen'. Maar ook bagatelliseren komt regelmatig voor. En 10 procent ging ermee door alsof er niets aan de hand was.

Volgens de geneeskundestudenten en coassistenten waren opleider, leidinggevende of docent meestal niet op de hoogte van wat er was gebeurd.

HOE REAGEERDE JE OP DE SITUATIE?

69 %	ik deed niets
15 %	ik zei er wat van tegen de betreffende persoon
14 %	ik maakte een grapje
15 %	ik liep weg

HOE REAGEERDE DE DADER?

74 %	deed of zei niets
14 %	bagatelliseerde de situatie
10 %	deed het daarna nog een keer of vaker

WAS LEIDINGGEVENDE OP DE HOOGTE?

72 %	hij of zij was niet op de hoogte
7 %	hij of zij deed of zei niets
5 %	dat weet ik niet

Overdreven?

Twee respondenten geven in de enquête toe zelf wel eens iets te hebben gedaan dat seksueel grensoverschrijdend is en 7,5 procent twijfelt hierover. In de open antwoorden komt onzekerheid naar voren over óf bijvoorbeeld een grapje of opmerking dan misschien onverhoopt tóch als seksueel overschrijdend werd ervaren door de ander. Zo zegt een respondent: 'Het is moeilijk in te schatten of een grapje over iemands grens gaat of niet.'

Bijna driekwart van de respondenten vindt het wél goed dat er maatschappelijk aandacht wordt gevraagd voor #MeToo, al stelt 16 procent alle aandacht overdreven te vinden. 'Ik vind het goed dat er aandacht wordt gevraagd voor dit thema, maar het wordt door te veel mensen misbruikt om aandacht voor zichzelf te krijgen.' ●